

תא שִׁמְעַת אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי כָּל נִשְׁמַתָּא דְּצַדִּיקָיָא כִּיּוֹן דְּקִיָּיָא בְּאַתְר שְׂכִינְתָּא יִקְרָא דְחִזְיָא לְמִיתָב, קִדְשָׁא בְרִיף הוּא קָרִי לְאַבְהֶתָּא, וְאָמַר לוֹן זִילוּ וּבְקָרוּ לְפָלְגֵי צַדִּיקָא דְאַתָּא, וְאַקְדִּימוּ לֵיהּ שְׁלָמָא מִן שָׁמַי. וְאַנּוּן אַמְרִין, מְאִרִי עֲלָמָא, לָא אַתְחִזִּי לְאַבָּא לְמִיזַל לְמַחְמִי לְבָרָא, בְּרָא אַתְחִזִּי לְמִיחְמִי וּלְמַחְזִי וּלְמַתְבַּע לְאַבּוּי.

וְהוּא קָרִי לְיַעֲקֹב וְאָמַר לֵיהּ אַנְתָּ דְהוּהּ לָךְ צַעֲרָא דְבִנְיָן זִיל וְקַבִּיל (אולפניח) פְּנֵי דְפִלְגֵי צַדִּיקָא דְאַתָּא הֵכָא, וְאַנָּא אִיזִיל עִמָּךְ. הֵדָּא הוּא דְכְּתִיב, (תהלים כד) מְבַקְשֵׁי פָּנֶיךָ יַעֲקֹב סֵלָה. מְבַקֵּשׁ לֹא נֹאמַר אֱלֹא מְבַקְשֵׁי. אָמַר רַבִּי חֵיָא מְרִישֵׁיהּ דְקָרָא מִשְׁמַע דְכְּתִיב זֶה דוֹ דוֹרְשָׁיו וְגו'.

אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב אָמַר רַבִּי חֵיָא (נ"א עקיבא) יַעֲקֹב אָבִינוּ הוּא כְּסָא הַכְּבוֹד, וְכֵן תָּנָא דְבֵי אֱלֹהֵי יַעֲקֹב אָבִינוּ הוּא כְּסָא בְּפָנֵי עֲצָמוֹ, דְכְּתִיב, (ויקרא כו) וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב, בְּרִית פְּרִת קִדְשָׁא בְרִיף הוּא לְיַעֲקֹב לְבָדוֹ יוֹתֵר מִכָּל אַבּוּתֵי דְעֵבִיד לֵיהּ כְּסָא הַכְּבוֹד. בַּר מִן קַדְמָאָה :

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הוּהּ יְתִיב וְהוּהּ לְעֵי בְּאוּרֵייתָא. אַתָּא לְגַבִּיָּה רַבִּי עֲקִיבָא אָמַר לֵיהּ בְּמֵאֵי קָא עָסִיק מַר. אָמַר לֵיהּ בְּהַאי קָרָא דְכְּתִיב, (שמואל א ב) וְכָסָא כְבוֹד יִנְחִילִם. מַהוּ כְּסָא כְבוֹד יִנְחִילִם. זֶה יַעֲקֹב אָבִינוּ דְעֵבִיד לֵיהּ פְּרִסֵי יִקְר בְּלַחֲדוּי לְקַבְּלָא אוּלְפָן נִשְׁמַתָּא דְצַדִּיקָנָא. וְקוּדְשָׁא בְרִיף הוּא אֲזִיל עֲמִיָּה בְּכָל רֵישׁ יִרְחָא וְיִרְחָא. וְכַד חֲמִי נִשְׁמַתָּא יִקְר אֶסְפַּקְלָרִיָּא שְׂכִינְתָּא דְמֵאֲרִיָּה, מְבָרַכַת וְסֻגְדַת קָמִי קִדְשָׁא בְרִיף הוּא, הֵדָּא הוּא דְכְּתִיב, (תהלים קד) בְּרַכִּי נַפְשִׁי וְגו'.

אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא קִדְשָׁא בְרִיף הוּא קָאִים עֲלוּהִי. וְנִשְׁמַתָּא פְּתַח וְאָמַר יי אֱלֹהֵי גְדֻלַּת מָאד וְגו' כָּל

בַּא תְּשַׁמַּע, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בַּר יוֹחָאי, כָּל נִשְׁמַת הַצַּדִּיקִים, כִּיּוֹן שְׁעוּמְדַת בְּמָקוֹם שְׂכִינַת הַכְּבוֹד, שְׂרָאוּיָהּ לְשַׁבַּת, הַקֶּבֶ"ה קוּרָא לְאַבּוֹת וְאוֹמַר לָהֶם: לְכוּ וּבְקָרוּ אֶת פְּלוּנֵי הַצַּדִּיק שְׂבָא, וְהַקְדִּימוּ לוֹ שְׁלוֹם מִשָּׁמַי. וְהֵם אוֹמְרִים: רַבּוֹן הָעוֹלָם, לֹא רָאוּי לְאַבָּא לְלַכְתָּ לְרֵאוֹת אֶת הַבֶּן. הַבֶּן רָאוּי לְרֵאוֹת וּלְהֵרֵאוֹת וּלְדַרְשָׁא אֶת אָבִיו.

וְהוּא קוּרָא לְיַעֲקֹב וְאָמַר לוֹ: אַתָּה שְׁהִיָּה לָךְ צַעֲר בְּנִים, לָךְ וְקַבִּיל [לפניו] פְּנֵי פְלוּנֵי הַצַּדִּיק שְׂבָא לְכָאן, וְאַנִּי אֲלֶךְ עִמָּךְ. זְהוּ שְׁפַתּוֹב (תהלים כד) מְבַקְשֵׁי פָּנֶיךָ יַעֲקֹב סֵלָה. לֹא נֹאמַר מְבַקֵּשׁ, אֱלֹא מְבַקְשֵׁי. אָמַר רַבִּי חֵיָא, מְרֵאשׁ הַפְּסוּק מִשְׁמַע, שְׁפַתּוֹב זֶה דוֹר דְרָשׁוּ וְגו'.

אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב אָמַר רַבִּי חֵיָא (נ"א עקיבא), יַעֲקֹב אָבִינוּ הוּא כְּסָא הַכְּבוֹד. וְכֵן תָּנָא דְבֵי אֱלֹהֵי יַעֲקֹב אָבִינוּ הוּא כְּסָא בְּפָנֵי עֲצָמוֹ, שְׁפַתּוֹב (ויקרא כו) וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב. בְּרִית פְּרִת הַקֶּבֶ"ה לְיַעֲקֹב לְבָדוֹ יוֹתֵר מִכָּל אַבּוּתֵי, שְׁעֵשָׂה לוֹ כְּסָא הַכְּבוֹד, פְּרַט מִן הֵרֵאוֹן.

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הִיָּה יוֹשֵׁב וְהִיָּה עוֹסֵק בְּתוֹרָה. בָּא אֵלָיו רַבִּי עֲקִיבָא וְאָמַר לוֹ, בְּמָה מַר עוֹסֵק? אָמַר לוֹ, בְּפְסוּק הִיָּה שְׁפַתּוֹב (שמואל א ב) וְכָסָא כְבוֹד יִנְחִילִם.

מַהוּ כְּסָא כְבוֹד יִנְחִילִם? זֶה יַעֲקֹב אָבִינוּ שְׁעֵשָׂה לוֹ כְּסָא כְבוֹד לְבָדוֹ לְקַבֵּל תּוֹרָה בְּעַד נִשְׁמַת הַצַּדִּיק, וְהַקֶּבֶ"ה הוֹלֵךְ עִמּוֹ בְּכָל רֵאשׁ חֲדָשׁ וְחֲדָשׁ, וְכִשְׂרוּאָה הַנְּשֻׁמָּה אֶת כְּבוֹד הָאֶסְפַּקְלָרִיָּה שֶׁל

שְׂכִינַת רַבּוֹנוֹ, מְבָרַכַת וּמִשְׁתַּחֲוֶה לְפָנֵי הַקֶּבֶ"ה. וְזְהוּ שְׁפַתּוֹב (תהלים קד) בְּרַכִּי נַפְשִׁי אֶת ה'. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, הַקֶּבֶ"ה עוֹמֵד עָלָיו, וְהַנְּשֻׁמָּה פּוֹתַחַת וְאוֹמְרַת: ה' אֱלֹהֵי גְדֻלַּת מָאד וְגו' כָּל הַפְּרָשָׁה, עַד הַסִּיּוֹם שְׂאוֹמֵר יִתְמוֹ חֲטָאִים וְגו'. וְעוֹד אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, וְלֹא זוֹ בְּלָכַד, אֱלֹא מִשְׁבַּחַת

אותו על הגוף שגשאר בעולם הזה, ואומר (שם ק) ברכי נפשי את ה' וכל קרבי וגו'.

והקב"ה הולך. מנין לנו זה? מהפסוק הזה שכתוב וירא אליו ה' באלני ממרא. זה יעקב. מה זה ממרא? משום שירש מאתים עולמות מעדן, והוא כסא. אומר רבי יצחק, ממרא בגימטריא מאתים שמונים ואחת היה. מאתים של עדן, שכתוב (שיר ה) ומאתים לנטרים את פרו, ושמונים ואחת שהוא כסא. ולכן נקרא וירא אליו ה' באלני ממרא. ועל שם זה נקרא ממרא. אומר רבי יהודה, מה זה באלני? רצונו לומר חזקו, זהו שכתוב אביר יעקב. והוא ישב פתח האהל, זהו שכתוב (תהלים טו) ה' מי יגור באהלך וגו'. פחם היום, שכתוב (מלאכי א) ונרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה.

אמר רבי יוחנן בן זכאי, באותה שעה הלך הקב"ה, ומשום ששומעים האבות, אברהם יצחק, שהקב"ה הולך אליו, תובעים מיעקב ללכת עמם ולהקדים לו שלום, והם עומדים עליו, ממה שכתוב וישא עינו וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו. שלשה אנשים [שעומדים] אלו האבות, אברהם יצחק ויעקב, שעומדים עליו וראו מעשים טובים [שעשה] שעושים. וירא וירץ לקראתם מפתח האהל וישתחו ארצה, משום שראה שכינת הכבוד עמו. זהו שכתוב (שיר א) על כן עלמות אהבוך [אלו הן האבות].

דבר אחר וירא אליו ה' באלני ממרא, רבותינו פתחו בפסוק הזה בשעת פטירתו של אדם. ששנינו, אמר רבי יהודה, בשעת פטירתו של אדם הוא יום הדין הגדול, שהנשמה מתפרדת מן הגוף. ולא נפטר אדם מן העולם עד שרואה את השכינה. זהו שכתוב (שמות לב) כי לא יראני האדם וחי. ובאים עם השכינה שלשה

הפרשה עד סיומא דקאמר יתמו חטאים וגו'. ועוד אומר רבי יעקבא ולא דא בלחודוי אלא משפחת ליה על גופא דאשתאר בעלמא דין ואמר (תהלים קג) ברכי נפשי את ה' וכל קרבי וגו'.

וקדשא בריך הוא אזיל. מנא לן האי. מהאי קרא דכתיב וירא אליו ה' באלוני ממרא, זה יעקב. מהו ממרא. משום דאחסין מאתן עלמין מעדן והוא כסא. אומר רבי יצחק ממרא בגימטריא מאתן ותמנין וחד הוה, מאתן דעדן דכתיב, (שיר השירים ח) ומאתים לנטרים את פרו, ותמנין וחד דהוא כסא. ובגין כן אתקרי וירא אליו ה' באלוני ממרא. ועל שום דא נקרא ממרא.

אמר רבי יהודה מהו באלוני. רצונו לומר תוקפוי הדא הוא דכתיב, (בראשית מט) אביר יעקב. והוא יושב פתח האהל. הדא הוא דכתיב, (תהלים טו) ה' מי יגור באהלך וגו'. פחום היום. דכתיב, (מלאכי א) ונרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה.

אמר רבן יוחנן בן זכאי בההיא שעתא אזיל קדשא בריך הוא, ובגין דשמעין אבהתא אברהם ויצחק דקדשא בריך הוא אזיל לגביה. תבעין מן יעקב למיזל עמהון ולאקדמא ליה שלם ואנון קיימין עלוהי. ממאי דכתיב וישא עינו וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו. שלשה אנשים (דקיימין) אלין אבהתא אברהם יצחק ויעקב דקיימין עלוהי וחתמו עובדין טבין (נ"א דעבר) דעבדין. וירא וירץ לקראתם מפתח האהל וישתחו ארצה. משום דחמי שכינת יקרא עמהון הדא הוא דכתיב, (שיר השירים א) על כן עלמות אהבוך (אלו הן האבות): דבר אחר וירא אליו ה' באלוני ממרא. רבנן פתחי בהאי קרא בשעת פטירתו של אדם. דתנא אומר רבי יהודה בשעת פטירתו של אדם הוא יום הדין הגדול שהנשמה מתפרדת מן הגוף. ולא נפטר אדם מן העולם